

22.4.2015

Julkinen

Maksuneuvoston kokous

Aika 17.4.2015 klo 13.30–15.00

Paikka Suomen Pankki

Osallistujat

Mikael Forss
Olli-Pekka Heinonen
Seppo Honkapohja
Juhani Jokinen
Piia-Noora Kauppi
Kari Kempainen
Juhani Pekkala
Jussi Salminen
Heli Snellman
Tony Vepsäläinen
Kimmo Virolainen
Markku Wallin

Kansaneläkelaitos
Valtioneuvoston kanslia
Suomen Pankki (puheenjohtaja)
Kilpailu- ja kuluttajavirasto
Finanssialan Keskusliitto
Suomen Pankki
Kaupan liitto
FiCom ry
Suomen Pankki
OP Ryhmä
Suomen Pankki
Työ- ja elinkeinoministeriö

Poissa

Martti Hetemäki
Anna-Maija Karjalainen
Pasi Kämäri
Jyrki Mäkynen
Topi Manner
Hannu Rautiainen

Valtiovarainministeriö
Valtiovarainministeriö
Finanssialan Keskusliitto/Säästöpankkiliitto
Suomen Yrittäjät
Nordea Pankki Suomi Oyj
Elinkeinoelämän keskusliitto

1 Kokouksen avaus

Puheenjohtaja Seppo Honkapohja avasi kokouksen ja toivotti osallistujat tervetulleiksi maksuneuvoston vuoden 2015 ensimmäiseen kokoukseen. Hän kertoi, että joulukuussa 2014 Suomen Pankin johtokunnan työnjaossa toteutettujen muutosten jälkeen hän toimii maksamiseen liittyvien asioiden vastaavana johtokunnan jäsenenä ja siten myös maksuneuvoston puheenjohtajana. Euromaksualueen vähittäismaksuneuvoston toimintakatsauksen ja maksuneuvoston vuosiraportin ohella kokouksen yhtenä keskeisenä tarkoituksena oli käydä läpi maksuneuvoston työryhmien suositusten etenemistä sekä keskustella Maksutavat 2020 -hankkeen toteuttamisesta.

22.4.2015

Julkinen

2 Euromaksualueen vähittäismaksuneuvoston toiminta

Heli Snellman kertoi maksuneuvoston eurooppalaisen vastinparin eli euromaksualueen vähittäismaksuneuvoston (Euro Retail Payments Board, ERPB) tähänastisen toiminnan painopistealueista. ERPB on julkaissut joulukuun kokouksensa jälkeen useita suosituksia¹ SEPA-maksutapoihin liittyen: mm., että maksajien tulee voida käyttää myös muita kuin kotimaisia tilinumeroita (ns. IBAN discrimination -kielto). Suomen osalta suositukset toteutuvat jo varsin hyvin. Lisäksi ERPB on korostanut, että pikamaksamiseen (instant payments) tarvittaisiin ainakin yksi yleiseurooppalainen ratkaisu. Tällä hetkellä ERPB:ssä toimii kaksi alatyöryhmää: mobiilimaksamisen sekä kontaktittoman maksamisen työryhmät. Pikamaksamisesta sekä työryhmien työstä raportoidaan ERPB:n kesäkuun kokouksessa. Kesällä on alkamassa myös verkkolaskutuksen työryhmä, johon olisi tärkeää saada suomalaisedustus.

3 Maksuneuvoston vuosiraportti

Kimmo Virolainen esitteli maksuneuvoston vuoden 2014 vuosiraportin. Hän nosti esiin maksuneuvoston ensimmäisen toimintavuoden keskeisinä aikaansaannoksina työryhmien tuottamat kaksi raporttia: *Maksamisen nykytila ja trendit* sekä *Maksaminen digitalisoituvassa taloudessa*. Niiden suositusten ja jatkotöiden etenemistä käsitellään tarkemmin seuraavassa asiakohdassa. Maksuneuvoston vuosiraportti hyväksyttiin julkaistavaksi maksuneuvoston internet-sivuilla. Vuosiraportti käännetään myös englanniksi ja julkaistaan maksuneuvoston englanninkielisillä internet-sivuilla.

4 Katsaus työryhmien suositusten etenemiseen

Maksuneuvoston marraskuun kokouksessa sovittiin, että maksuneuvosto seuraa työryhmien raporttien suositusten etenemistä. Kimmo Virolainen kertasi työryhmien keskeisimmät suositukset ja jatkotyöt: *Maksamisen nykytila ja trendit* -työryhmä: aloite standardoidusta maksuehdotuksesta vastuutahona Finanssialan Keskusliitto sekä *Maksaminen digitalisoituvassa taloudessa* -työryhmä: vastuutahojen nimeäminen tunnistetuille digitaalisen talouden hankkeille.

¹ ERPB:n joulukuun kokouksen suositukset:

https://www.ecb.europa.eu/paym/retpaym/shared/pdf/eprb_statement_2.pdf?b6cf304bff7465b0b3255d3ded42c72

Rahoitusmarkkina- ja tilasto-
osasto

Muistio

3 (6)

22.4.2015

Julkinen

Piia-Noora Kauppi kertoi standardoitu maksuehdotus -aloitteen etenemisestä. Tavoitteena on luoda kauppiaille ja kuluttajalle standardoitu strukturoitu rajapinta, joka mahdollistaa digitaalisen viestinvälityksen ja helpon käyttöönoton. Kuluttajalle on luotava mahdollisuus valita sopiva maksuväline (korttimaksu, tilisiirto, verkkolasku jne.) sopivassa tilanteessa (lähi- ja etämaksaminen).

Hän korosti, että maksuehdotuksen kehittämisen keskiössä ja reunaehtona on tunnistuksen kehittäminen, ja että tunnistamista koskeva sääntely ei ole vielä kaikilta osiltaan valmista. Tunnistusvälineiden on täytettävä sääntelyn vaatimukset: maksupalveludirektiivi PSD2:n vahva asiakastunnistus ja tapahtumien vahvistus, SecuRe Pay -suositukset internet- ja mobiilimaksamiseen ja eIDAS-asetuksen määrittelemät tunnistusvälineiden turvatasot.

Vahvan sähköisen tunnistamisen ohella hallinnointimallin ja tarvittavien teknisten rajapintojen merkitys on keskeistä. Lisäksi kuluttajien ja palveluntarjoajien tarpeet tulee ymmärtää, jotta järkevä tekninen toteutus onnistuu. Esityksensä loppuksi hän totesi, että White Paper -tyyppinen selvitys maksuehdotuksesta on toteutettavissa Finanssialan Keskusliiton puitteissa syksyn 2015 aikana.

Käydyssä keskustelussa standardoitu maksuehdotus -hankkeen edistämistä pidettiin tärkeänä. Lisäksi todettiin, että sähköinen tunnistus ja allekirjoitus liittyvät siihen olennaisina komponentteina ja että yhteensopivuus tunnistamiselle on luotava yhteisen luottamusverkoston kautta.

Kari Kemppainen kertoi Maksaminen digitalisoituvassa taloudessa -työryhmän ehdottamista vastuutahoista ja jatkoaskelista tunnistamilleen maksamiseen kytkeytyville digitaalisen talouden hankkeille. Osa hankkeista on jo käynnissä ja niillä on vastuutahot: mm. kansallinen tulorekisterihanke (VM ja verohallinto) ja pankin tilioteinformaation hyödyntäminen (Finanssialan Keskusliitto). Verkkolaskun tietosisällön hyödyntämisen osalta keskeinen vastuutaho on TEM, joka on asettamassa työryhmää kirjanpidon automatisoinnin edistämiseksi, ja myös Taloushallinnon runkoverkko- eli TARU-hankkeen puitteissa on menossa alv-raportoinnin automatisointia käsittelevä hanke.

Korttiosojen kuittitietojen standardoinnin ja rakenteellistamisen kehittäminen tehdään yrityskorttien osalta sidosryhmäyhteistyössä (TARU-hanke, Valtiokonttori, sidosryhmät). Maksun jakamisen (split-payment) selvitystyötä on aloitettu Finanssialan Keskusliiton puitteissa, mutta ainakin alv-

Rahoitusmarkkina- ja tilasto-
osasto

Muistio

4 (6)

22.4.2015

Julkinen

tilitysten osalta on järkevää edetä harmonisoidusti EU-tasolla. Talouden reaaliaikaisen ennustamisen osalta digitaalisen rakenteisen tiedon hyödyntäminen aggregaattitasolla (mm. verkkolaskutus- ja tulorekisteri-informatio) avaa uusia mahdollisuuksia kansantalouden kehityksen seurantaan. Tämä vaatii jatkopohdintoja neutraalin viranomaistahon (esim. VM, SP) löytämiseksi mm. tietosuojavaatimusten vuoksi. Yksittäisen yrityksen tasolla aiemmin mainitut sähköisen taloushallinnon kehityshankkeet parantavat jo itsessään yrityksen oman toiminnan ennakoitavuutta ja kassavirtojen ennustettavuutta.

Käydyssä keskustelussa maksuneuvoston jäsenet ilmaisivat tukensa hankkeille. Todettiin, että rakenteisen tiedon laajamittaisella hyödyntämisellä on saavutettavissa suuret tehokkuushyödyt taloushallinnon prosesseihin ja raportointiin. Sovittiin, että hankkeiden seuranta- ja tukitoimia jatketaan ja maksuneuvoston seuraavassa kokouksessa niiden etenemistä voidaan käsitellä tarkemmin.

5 Maksufoorumi 2015 ja EKP-SP vähittäismaksamiskonferenssi

Kari Kemppainen esitteli lyhyesti 8.5.2015 pidettävän Maksufoorumin sisällön. Maksufoorumin puheenjohtajana on Seppo Honkapohja. Suomen Pankin pääjohtajan avauspuheenvuoron jälkeen osion 1 paneelikeskustelussa käsitellään innovatiivisia maksamisratkaisuja ja käyttäjien tarpeita. Panelistit edustavat maksamisen start up -yrityksiä, alan perinteisempiä toimijoita sekä yrityksiä ja kuluttajia. Osion 2 aiheena on maksamisen kehittäminen ja digitalisaatio. Tämä osio perustuu maksuneuvoston työryhmien raportteihin ja niiden suosituksiin, joita saadaan näin esiteltäviä myös laajalle maksamisen asiantuntijajoukolle. Osio 3 puolestaan keskittyy kyberturvallisuuteen ja sen paneelikeskustelussa tarkastellaan kyberturvallisuutta maksamisen näkökulmasta.

Kari Kemppainen kertoi myös tulevasta EKP:n ja Suomen Pankin 4.-5.6.2015 yhdessä järjestämästä vähittäismaksamista käsittelevästä kansainvälisestä konferenssista *Getting the balance right: innovation, trust and regulation in retail payments*. Konferenssissa käsitellään vähittäismaksamisen kehitystrendejä, innovaatioiden roolia, kuluttajien maksutapa-
pavalintoja sekä sääntelyn vaikutuksia key note -puheenvuorojen sekä erillisten politiikkapaneelien ja akateemisten sessioiden kautta.

22.4.2015

Julkinen

6 Maksutavat 2020 -hankkeen taustoitusta

Kari Takala Suomen Pankin rahahuolto-osastolta piti esityksen ”*Katsaus käteisen käyttöön ja virtuaalivaluuttoihin*”, jonka kautta pohjustettiin keskustelua tulevaisuuden maksutavoista näiden kahden ”ääriesimerkin” avulla. Hän totesi, että käteisen käyttö Suomessa on ollut jo laskussa useiden vuosien ajan, ja korttimaksaminen on ohittanut käteisen päivittäistavaraostosten suosituimpana maksutapana jo yli kymmenen vuotta sitten. Huomattavaa on myös, että Ruotsissa käteisen absoluuttinen määrä on kääntynyt laskuun. Kuitenkin erityisesti vanhemmat ikäluokat käyttävät edelleen käteistä varsin paljon, minkä lisäksi käteistä käytetään edelleen erityisesti mm. kioskiostoissa ja matkailussa. Näin ollen käteisen saatavuuden varmistamiseen tulee edelleen kiinnittää huomiota.

Paljon julkisuudessa puheena olleista virtuaalivaluutoista Bitcoin on merkittävin, joskin senkin merkittävyys perinteisiin maksuvälineisiin verrattuna on vielä marginaalisen pieni. Suomessa Bitcoinia ei pidetä maksuvälineenä, ja se on luokiteltu vaihdannan välineeksi. Bitcoinien maksuvälinekäytön ongelmana ovat sen suuret päivittäiset arvonmuutokset, jotka suurimmallaan voivat olla jopa yli 30%.

Kari Kemppainen alusti Maksutavat 2020 -hankkeen taustasta ja sen mahdollisista toteuttamistavoista. Hän totesi, että maksutavat ovat murroksessa: viime vuosina perinteisten maksutapojen lisäksi on markkinoille tullut runsaasti uusia maksamisen muotoja. Maksutavat 2020 -hankkeessa on tarkoitus laaja-alaisesti pohtia kysymystä: *Millä tavoilla maksamme 2020-luvulla?* Pitävätkö perinteiset maksutavat pintansa vai mahdollistaako digitalisaation kehitys ja maksamisen alueelle tulleet ja tulevat uudet toimijat suuretkin tiikerin loikat uusiin innovatiivisiin maksutapoihin?

Yllä olevia kysymyksiä voidaan tarkastella tekemällä erilaisia, sekä kvantitatiivisia että kvalitatiivisia, selvityksiä maksutapojen kehityksestä. Maksamisen markkinoiden yleiskuvaa avaavia tarkasteluja voidaan tehdä hyödyntämällä jo olemassa olevia tilastotietoja ml. kansainväliset vertailut. Näitä täydentämään voidaan tehdä myös maksutapoja ja niiden kehitystä luotaavia selvityksiä mm. kyselytutkimuksina ja haastatteluina kuluttajatai muita vastaavia paneeleita hyödyntäen. Lisäksi voidaan toteuttaa myös teemoittaisia selvityksiä esimerkiksi reaaliaikaisesta maksamisesta, mobiilimaksamisesta tai e-laskutuksesta ja maksamisesta. Esitettiin, että Maksutavat 2020 -hankkeen ensimmäisessä vaiheessa pyritään hyödyntämään maksuneuvoston työryhmien jäsenten asiantuntemusta ja jalostamaan

Rahoitusmarkkina- ja tilasto-
osasto

Muistio

6 (6)

22.4.2015

Julkinen

maksuneuvoston seuraavaan kokoukseen tarkempaa suunnitelmaa erillisten selvitysten toteuttamisesta.

Keskustelussa kannatettiin hanketta sekä ehdotettua etenemistapaa. Todettiin, että tilastotarkastelut antavat "ison kuvan" maksamisen nykyhetkestä ja voivat osaltaan auttaa maksutapakirjon identifioinnissa. Lisäksi korostettiin, että tärkeää on myös tunnistaa maksamisen alueen nousevat heikot signaalit, jotka voivat voimistuessaan muuttaa koko toimialaa. Tämä edesauttaisi kehityksen ennakoitua, jolloin voitaisiin välttää pelkkä kehityksen virrassa "ajautuminen". Tärkeää on myös pyrkiä katsomaan riittävän pitkälle tulevaisuuteen.

Lisäksi painotettiin, että alati laajeneva maksutapojen kirjo ja kasvava fragmentoituminen ovat erittäin haasteellisia sekä kuluttajille että kauppiaille. Todettiin, että yleisesti maksutapojen valintaa ajaa tehokkuus. Toisaalta vahva ajuri on myös "ylivertainen helppous": käyttökokemus ratkaisee maksutavan menestyksen ja sen pysyvyyden. Samoin nostettiin esiin, että digitaalisten markkinoiden luonne muuttaa kilpailupelikenttää ja yhteistointatavoille on haettava uusia muotoja.

Puheenjohtaja totesi, että Maksutavat 2020 -hanke nähtiin yleisesti kannatettavaksi ja maksuneuvoston työryhmien jäsenten asiantuntemusta on järkevää hyödyntää hanketta suunniteltaessa. Hanketta lähdetään viemään eteenpäin sarjana raportteja (ei erillisenä yhtenä selvityksenä), joissa kiinnitetään huomiota myös kansainvälisiin vertailuihin. Seuraavaan maksuneuvoston kokoukseen valmistellaan taustana toimivaa ja yleiskuvaa antavaa tilastomateriaalia sekä tarkempia ehdotuksia erillisten selvitysten toteuttamisesta. Lopuksi hän totesi, että maksuneuvoston jäsenet voivat välittää Suomen Pankille vielä myös kirjallisesti mahdollisia lisäkommenttejaan hankkeeseen.

7 Muita asioita

Puheenjohtaja kiitti maksuneuvoston jäseniä aktiivisesta ja rakentavasta keskustelusta sekä erityisesti hyvistä kommentteista Maksutavat 2020 -hankkeeseen. Seuraava maksuneuvoston kokous järjestetään loka-marraskuussa 2015.

Liitteet

Esityskalvot maksuneuvoston kokous 17.4.2015